

2. Blanchet-Douspis M. L'influence de l'histoire contemporaine dans l'œuvre de Marguerite Yourcenar / M. Blanchet-Douspis. – Amsterdam – New York: Éditions Rodopi B. V., 2008. – 513 p.

3. Trouvé A. Leçon littéraire sur Mémoires d'Hadrien de Marguerite Yourcenar / A. Trouvé. – P.: PUF, 1996. – 121 p.

4. Yourcenar M. Mémoires d'Hadrien / M. Yourcenar. – P.: Gallimard, 1977. – 364 p.

5. Zdrada-Cok M. Les figures de (Anti-)Narcisse dans l'oeuvre de Marguerite Yourcenar / Zdrada-Cok M. – Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2006. – 147 p.

Яковлєва С.В.

викладач,

*Смілянський коледж харчових технологій
Національного університету харчових технологій*

Я – СКИФ'ЯНКА ІЗ ЦАРСЬКОГО РОДУ, КАССАНДРА СВОГО НАРОДУ (ПОРТРЕТ Л.В. ТАРАНЕНКО)

Вивчення життя і діяльності відомих людей, причетних до історії рідного краю, займає важливе місце в країнознавчих дослідженнях. Широкі можливості для цього має Черкащина.

Спадщину письменників Черкащини не оминули своєю увагою дослідники літератури, краєзнавці. Професор В.Т. Поліщук створив своєрідну літературну енциклопедію Черкащини; його перу належать книги «Черкащина літературна: статті, бібліографічні матеріали», «Письменники Черкащини – лауреати літературних премій», статті у пресі. Г.П. Білоус упорядкував книгу «Письменники Черкащини: Вибрані твори в 2 томах» [4]. Однак інформацію подано дуже стисло, зосереджено увагу на творах письменників. Творчість Л. Тараненко не була охоплена так широко у літературознавчих дослідженнях, знаходимо статті лише у періодичній пресі та передмови до її книг. Тому *актуальність* нашої розвідки полягає в тому, що ми намагаємося різнобічно охопити постать смілянської поетеси Л.В. Тараненко, яка 7 років поспіль була головою Черкаської обласної організації Національної спілки письменників України. Метою статті є окреслити літературний портрет Л. Тараненко, виокремити провідні теми творчості.

Людмила Василівна Тараненко народилася 11 жовтня 1948 року в м. Сміла. З 1955 року навчалася в Смілянській середній школі № 2. Там же у 2 класі написала свій перший вірш. Саме зі школи почалося її сходження на мистецький Олімп. У 5-6 класах була головою ради загону; у 7 і 8 класах була редактором шкільної газети, членом учнівського комітету, старостою гуртка – читаємо з її автобіографії, що зберігається в архіві Смілянського коледжу харчових технологій НУХТ. У 5 класі стала переможцем республіканського конкурсу газети «Зірка», а з 8 класу друкувалася у республіканській та місцевій періодиці.

У 1963 році після закінчення 8 класів вступила до Смілянського технікуму харчової промисловості на відділення технології цукристих речовин. Із характеристики учениці 8 класу Тараненко Людмили Василівни читаємо: «Добре працює як член учнівського комітету. Багато допомагає слабшим у навчанні. Пише

вірші. Добре малює. Захоплюється фотографуванням. <...> Одержала подяку за вірш, присвячений Т. Шевченку «Коли б йому було тепер 13 літ». Нагороджена грамотою за активну участь в роботі гуртка юннатів та за виготовлення наочних посібників з біології. Нагороджена книгою за вірш, що друкувався газетою «Зірка». Добре працює як редактор шкільної газети, хороший організатор». Класний керівник Перелигіна Л.Ф. так написала у характеристиці про свою студентку: «Серьезная, выдержанная, дисциплинированная. В жизни группы принимает активное участие. Часто выступает на собраниях. На вечерах самодеятельности выступает со своими стихами».

У першій збірці «Материнка» (1979) зазвучали мотиви прославлення життя, всеобіймаючої любові до всього, туга за дитинством. Оригінальні художні засоби допомагають змалювати щасливу картину молодості у рідному краї: вкраплене в небо сонце; спека ходить праскою по небу; помідори, як розсипані намистинки. «Усе люблю. / І в свій останній день, / Як стане тиша замість круговерті, / Впаду навколішки у жито молоде: / Даруй, життя, любові цій – / Безсмертя». І ніби продовження слів про любов до життя: «Люблю хризантеми і айстри останні, / І пізні світанки у білім тумані, / Стривожених птахів, дерева іскристі / І листя черлене в притихлому місті, / І сад урочистий в жарких переливах, / Що віття простягує в яблуках-сливах» [6, с. 9].

Після закінчення технікуму з 1967 р. до 1970 р. працювала змінним хіміком Селищанського цукрового заводу. У 1970 році поезія привела її на філологічний факультет Черкаського державного педагогічного інституту. З 1977 р. до 1986 р. працювала в Черкаському проектно-конструкторському технікумі на інженерних посадах. З 1988 року – кореспондент-організатор Бюро пропаганди художньої літератури по Черкаській області. З 1992 р. до 1999 р. – на виборній посаді голови Черкаської організації Національної спілки письменників України, а також головним редактором журналу «Холодний Яр», ініціатором якого у 1993 р. була Людмила Василівна.

Сучасники поетеси згадують її як метку, ту, яка може привернути лагідним словом, зачарувати усмішкою, вразити дотепною фразою. Але може бути й іншою – вкрай різкою в судженнях і оцінках, конфліктною чи навіть нетерпимою до іншої думки. Поетеса й сама визнає, що має характер «не мед». Як сказав автор передмови до її книжки «Калиновий гай» В. Данилейко, «заслужений працівник культури України Л.В. Тараненко має на терені сучасного життя свою чітку позицію, мужність і щирість. А вражають найбільше Людмилу Василівну лицемірство і цинізм» [3, с. 2].

Збірка «Ненамолений храм» пройнята мотивами віри у світле майбутнє незалежної України, адже ми дістали в спадок від розпаду великої держави СРСР широке поле для створення фундаменту нової міцної країни і тільки від нас залежить її міць: «Те, що нині дісталось нам, – / Ніби поле, зчорніле від битви, / Це немов ненамолений храм, / Де ще сили не мають молитви» [7].

Поетеса радіє новим можливостям, що відкриваються перед її народом, від усвідомлення того, що ми таки вільні: «То з глухого багна, з віковично / Жорстокого лиха / Вже підвівся народ / Із затерплх, задублх колін» [7, с. 11]. Однак ейфорія швидко минула, високі посади зайняли ті, «хто гру веде – та тільки в масть, / Яка йому служити вмє / Хто любить так, – що аж продасть, / І що продав – не зрозуміє» [7, с. 16]. А якщо до них дійде правосуддя, то «воля украсти і не попасти / На судну лаву» [7, с. 23], «воля хапнути – і за кордон» [7, с. 23]. Промовистим є вірш

«Совість», у якому звучить гнівне звинувачення в тому, що високоповажні мужі втратили совість, довели народ до того, що вчитель чи хірург змушені заробляти на життя деінде, бо на свою мізерну платню можуть тільки животіти: «На депутаті – / Святенні шати: / Украсти чи вбити. / Не дадуть посадити. / Ворон ворону / Ока не виклює. / Буде красти / Допоки не виблює». Або: «В кого – кров. А в кого водичка / Натомість. / Є незручність в житті. Невеличка. / Це – совість. / А немає – то, звісно, легше. / Дачі ніби з казкової верші. / Ми ж із вами їх оплатили / Тим, що вчора й сьогодні не їли. <...> Нащо театри, навіщо книги? / Приймач до вуха – які інтриги! / Коли й не хочеш – будеш чамріти...» [7, с. 24].

Оцінюючи творчість письменниці, професор В. Поліщук зазначає, що «... у поезії Людмили Тараненко багато болю і гніву, багато пристрастей, кладених на терези часу, аби відстояти гідне життя нашого народу й кожної людини» [5, с. 40].

Означені в збірці також роздуми про життєвий шлях, який обрала Людмила Василівна. Це нелегка дорога в житті, коли хочеш бути чесним із собою та іншими, жити правдою, не бути лицеміром, любити Батьківщину і сміливо творити її майбутнє: «Бути? / Шлях, який обрала моя душа – / Важчий, ніж шлях спокути, / Йти по нім – / То ліпити себе / Щоднини. / Так, як Господь / Першу людину – з глини. / І не йти – / То зректися своєї душі, / Як добровільні манкурти – / Матері. / Бути!» [7, с. 15]. Л. Тараненко називає себе скіф'янкою із царського роду, Кассандрою свого народу, але чи почує її адресат?

У творчості Л. Тараненко є і ліричні мотиви. Кохання у її віршах – ніжність, ласка, але й біль. Воно наповнює людину і з'являється «сяйна ніжність і вічне диво». Хоча кохання може розвіятися (мабуть, помилилися закохані) і тоді читаємо такі рядки: «І подумки вертаюся до тебе, / Як подорожній в ліс до джерела. / Мені тепер нічого вже не треба, / Лиш подивлюсь, якою я була. <...> Моє далеке, згублене кохання! / Навік твій племінь душу обігрів» [6, с. 38].

Вимогливість до себе й до інших – ось риса, яку подарувала природа Людмилі. І мамину красу, і працелюбність, і наполегливість – усе взяла з собою вона на той тернистий шлях, що зветься поезією.

Список використаних джерел:

1. Білокінь С. Екологічний мітинг [Електронний ресурс] / С. Білокінь. – Режим доступу: <http://www.sbilokin.name/history/SpadschynaClub/EcologicalMeeting.html>
2. Глущенко А. Письменниці Людмилі Тараненко виповнилося шістдесят п'ять [Електронний ресурс] / А. Глущенко. – Режим доступу: http://info-smila.ck.ua/news/pismennici_ljudmili_taranenko_vipovnilosja_shistdesjat_p_jat/2013-10-20-945
3. Данилейко В. Мов повіяв новий огонь з Холодного Яру / В. Данилейко // Тараненко Л.В. Калиновий знак. – Черкаси-Львів-Київ: «Афіша», 2004. – С. 2-3.
4. Письменники Черкащини. Вибрані твори / [упоряд. Г. Білоус]. – [Кн. 2]. – Черкаси, 2007. – С. 372.
5. Поліщук В.Т. Подорож рікою часу: Поезія Людмили Тараненко / В.Т. Поліщук // Поліщук В.Т. Під прапором неба: Літ.-критич. ст., нариси. – Черкаси, 2000. – С. 40-58.
6. Тараненко Л.В. Материнка / Л.В. Тараненко. – Дніпропетровськ: «Промінь», 1979. – 45 с.
7. Тараненко Л.В. Ненамолений храм: поезії / Л.В. Тараненко. – Черкаси, 1996. – 100 с.